

Előbb a „Bokros” aranszörű nyakát csinosítja ki bent az istállóban a gazda, tengeri-haraszt pántlikával, majd a „Tündér” éjfekete sörényét fonja be, azután sorban a többiét.

Megéri a négy okos állat a parádét... a csörgöket is a kantárhoz kapcsolják... éppen mint tavaly ilyenkor, mikor a szép özvegy molnárnét, Vér Klárát hozták a házhoz s olyan kevélyen hányják-vetik a nyakukat, mintha a vicispány hátslova volna valamennyi...

De ha volnának bár magáé a nádorispányé, hogy arany rácsból etetnék rózsa levelével, ezüst vályúból itatnák a gőzoni szent kút vizével, mégsem lehetne olyan jó dolguk, mint a Gélyi János keze alatt.

Maga nevelése mind a négy, a szemei előtt nőttek fel ilyen gyönyörűségnek, ő gondozta, fésülte őket éber szeretettel, megmosta a zabot, de meg is rostálta, mielőtt od'adta, kiszedte a szénából, sarjából, ami nem jóízű, takargatta őket télen meleg pokróccal, nyáron megúsztatta, kis csikó-korukban meg is csókolgatta.

Most már nem csókolja, mióta menyecske került a házhoz, mégpedig az a bizonyos, a régi szerető, aki, mert másé volt már egyszer – kétszer lett édessé... Most már nem csókolja, de azért él-hal értük most is s nem adná a négy lovát tizenhat csoltói, bodoki ménesért.

Pedig ha van valami nagy dolog a világon, az mind a morzsa csak a Csoltó, Bodok dicsőségéhez mérve. Kilenc vármegyében tudják, ötvenkettőben mesélik a lovaik szép növését, vékony lábaikat, módos csipőiket, gyönyörű nyakukat.

Ahol egy nagy úr van, Csoltóra, Bodokra jön négyest válogatni a parasztoktól és bizony megesik ilyenkor... legalább az öreg Csillom Pál megmondta egykor a belédi grófnak, mikor nőült, hogy de bizony abból a házasságból semmi sem lesz tavaszig, mert az én kis csikóm még fiatal és a Péri Jánoséra is korán volna a hám; egyebütt a világon pedig nincs ilyen ló.

...Bezzeg van már most, elleste a tudományukat Gélyi János s olyanná nevelte ezt a négy csikót, hogy mikor végigrepülnek Csoltón, Bodokon, kiszalad a falu a csodájára s elsápadnak az emberek az irigységtől.

...Ahogy befonta a sörényüket, felrakta rájuk a szerszámot, úgy be volt csomózva az egyik hámisszám, hogy alig bírta kioldani. A négy tüzes csödör nyugtalanul rakosgatta szép, karsú lábait s csapkodott a farkával ide-oda.

Az istálló ajtaja ki volt nyitva s szép pirosposzsgás menyecske jelent meg benne – de nem vette észre Gélyi Jánost: a Ráró nyaka és a szénatartó eltakarta.

János se vette észre az asszonyt, de nemsokára hallotta suttogó hangját odakünn... szaggatott szavakat, amelyeknek értelme is alig volt, mire hozzá értek. Vajon kivel beszélget?

„Mondja meg neki, a lagziba én is elmegyek, de aztán... nem tudom még mi lesz...”

Ez a Klári szava volt, tisztán hallotta. Aztán egy cserepes, nyöszörgő köhécseléstől kísért hang felelt, ki tudja, mit, nem lehetett megérteni. Hanem a Klári suttogását ismét megértette.

„Két mályva-rózsa lesz a mellemen, legyen ott... legyen a kenderáztatóknál.”

János kiejtette kezéből a Ráró kantárját, nagyot csördült a dobogón a sok karika, meg a zabla, de nem hallotta... nem azt hallgatta.

„Ha a piros rózsát ejtem ki kezemből az útra, akkor maradjon, ha a fehérét, akkor jöjjön.”

Gélyi János alig bírta felszerszámolni a negyedik lovat, elszorult a szíve, megsibbadt a keze, mindent visszajárul tett. Sötét sejtelem nehezedett a szívére. Hallotta ő már valaha ezt a szelíd hangot ilyennek!

Eh, bolondság! A szavak is megijesszék? Aminek teste nincs, annak is árnyékát lássa? Fekete gyanúnak fehér ágyat bontson?

Nyugodtan vezette ki a felszerszámozott lovakat megitatni. Klári éppen akkor kísért ki a kapun egy töpörödött öreg asszonyt.

– Ki volt az az ördög nagyanyja? – kérde a fiatal gazda féltréfásan.

– Vőnekiné, a templomsorról.

– Mit keres nálad az a boszorkány?

– Egy kis élesztőt kért szegény.

– Hüm! Hát kenyeret dagaszt öki gyelme? ...No, de most már siess felkészülni, Klári! Mindjárt indulunk.

A könnyű szekér már ki volt húzva a színből s megkenve állt az udvaron, egy perc alatt be volt fogva. Felültek.

János meglegyintette az ostort a négy tüzes állat fölött s azok prűszkölve, ziháló orrlyukakkal, aprózó táncban indultak ki az udvarból.

Végigtekintett rajtuk s amint elnézte azt a négy formás főt, mely hol a szügybe vágódik, hol fölhajlik nagy kényesen, a rézkarikák a szerszámon amint csillognak, tündökölnék, a cifra sallang hogy körülröpködi nyúlánk derekukat és az acélpátkó amint meg akarja lábaik alatt gyújtani az anyaföldet, szíve megdagadt örömeiben.

De jó is, hogy oda nem adta a négy lovat senkinek, pedig hányszor kérték. Csak nemrég is négyezer forintot rakott össze Bodok, Csoltó, hogy megvegyék és agyonüssék a határon. Hadd vesszen magva a különb fajnak!

De a lovakról egyszerre leesett a tekintete a felesége szép piros arcára, hófehér keblére, hófehér keblén a két mályvarózsára, pirosra, fehérre.

Megmondta... így mondta.

Kieresztette az ostort Gélyi János, röpiült a négy ló, ágaskodott a gyeplős és az ostorhegyes, a szép asszony rózsás tenyeréből ernyőt csinált hamis szemeknek, merengve nézte a vidéket s ő is röpiült.

– Nem is hittem, János, hogy elviszel, tudom, nem szívesen teszed... mert még a rossz nyelvek nem teltek be velem, aztán meg...

Megvárta Vér Klári, hogy az ura szóljon, kérdezzen, de az is a vidéket bámulta, a szaladó réteket, a közeledő kenderáztatókat, melyek úgy csillogtak zöldes vizükkel, mint valami gúnyos szemek, s messzebb a hegyszakadékokat, ezeket az öblös, nyitott koporsókat.

– Aztán meg azt gondoltam, hogy mivel a holnapra vásárra készültél, a Csillomék lakodalmáról egyenesen oda indulsz.

Még erre sem felelt Gélyi János. Csak hadd jöjjön még közelebb az az asszony a töviseivel.

– Ej, beh kényes lett kend! Beszélni is restell. Hogy lesz hát, hadd hallom? Ott hagysz-e az alatt, vagy magaddal viszel?

– Ott hagyok – mondá kelletlenül. – Úgyis három napig tart a lagzi.

A kenderáztatókhoz értek. A dülő-úton ott mendegélt Csipke Sándor a tulipános szűrében, az ünneplő kalapjával, s úgy tett, mintha csak véletlenül fordulna meg a kocsirobogásra, – pedig azt még a föld is messziről megérzi, ha a Gélyi János négy híres lova jön.

De mit most a lovak!... A felesége arcát fürkészi. Ni, hogy csillog a szeme, ni, hogy oda nézett a nyalka legényre, epedően, lopva, hosszan vetette rá édes tekintetét.

...S jaj, kiesett kezéből, nincs többé mellén a fehér mályva-rózsa.

Ereszté a gyeplőt ellankadó keze mindig jobban, jobban... mint a siető szél, ha felhőket vinne, vágatnak szilaján Gélyi paripái; nem is paripák már, a szörnyű sebesség összegyúrja őket egy fekete szárnyá, amely röpiül... röpiül... Nem is szárny az, de tán a megvadult halál!

– Irgalom, segítség! Oh, tartsd azt a gyeplőt! – sikolt fel Vér Klára. – Itt a hegyszakadék, jaj, ott is egy örvény!...

– Verjen meg az Isten; de meg is fog verni!

– Oh, tartsd azt a gyeplőt, édes uram, férjem!

Tartotta is, de csak míg kioldta rajta a bogot. Csettentett a szájával s egy lóriasztó szisszenést hallatott:

– Gyí, Tündér! Ráró!

Aztán odahajította a két kibontott gyeplőszárat a Bokros és a Villám nyaka közé...